

DRAMATURGI ROMÂNI CONTEMPORANI

de la

A la Z

de ADRIANA POPESCU

EUGEN
BARBU

I. Prozator, publicist, traducător, dramaturg, poet.

S-a născut la 20 februarie 1924 în București. Urmează studii secundare la București, își dă bacalaureatul în 1943 la liceul „Marele Voievod Mihai”, intră, temporar, la Școala de ofițeri de jandarmi (după cum relatează în „Jurnalul” publicat ulterior), audiază cursuri la Facultatea de drept și litere din București. Practică diverse meserii, fiind, printre altele, jucător și antrenor de fotbal, tipograf și corector de editură.

Între 1962 și 1968 este redactor-șef la revista „Luceafărul”, iar din 1970 devine redactor-șef al revistei „Săptămîna culturală a Capitalei”, pe care o conduce și în prezent.

Debut publicistic: în 1941—45 debutează cu colaborări, sub pseudonimele Eugen Rabé și Eugen Baraba la revistele „Epigrama”, „Gluma”, „Păcală” și „Veselia”. În 1946 publică foiletoane la rubrica de articole polemice „Faptă și răsplată” în ziarul „Fapta” (director, Mircea Demian).

În același an, 1946, citește la cenaclul „Sburătorul” (serie nouă) capitolul „Aia mică”, inclus ulterior în romanul „Groapa”, care avea să-l consacre ca romancier.

Debut editorial: în 1955, cu volumul „Gloaba” (Editura Tineretului), care cuprinde și nuvela „Munca de jos”, apărută inițial în revista „Viața românească”.

Debut în dramaturgie: în octombrie 1962, în revista „Teatrul” apare piesa *Să nu-ți faci prăvălie cu scară*, jucată în premieră la Teatrul Național din Cluj, câteva luni mai târziu.

În „Jurnal” se relatează lucrul la mai multe versiuni ale piesei *Sfîntul* — fiind menționată finalizarea ei în 1948 —, piesă care avea să vadă însă lumina rampei și pe aceea a tiparului abia în 1968.

După primele cărți cu tematică sportivă (*Balonul e rotund*, *Unsprezece și Tripleta de aur*), Eugen Barbu se impune cu autoritate în literatură în 1957, odată cu apariția romanului său *Groapa*. Urmează *Șoseaua Nordului* (1959), *Facerea lumii* (1964), *Prințele* (1969), *Caietele Prințelului* (1972—1975), *Incognito* (1975—1977), „Săptămîna nebunilor” (1982)

volum de nuvele, eseuri, reportaje, *O istorie polemică și antologică a literaturii române* (1976), scenarii de film (*Haiducii*, *Procesul alb*, *Răpirea fecioarelor*, *Haiducii lui Șaptecai*, *Zestrea domniței Ralu*, *Facerea lumii*, *Drumul oaselor*, *Trandafirul galben*, *Misterele Bucureștilor*), de televiziune (*Urmărirea*, *Un august în flăcări*), numeroase traduceri.

Romanul *Prințele* e distins cu Premiul „Ion Creangă” al Academiei Române. În 1974, Eugen Barbu este ales membru corespondent al Academiei R.S.R.

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE

1963, 12 ianuarie — *SĂ NU-ȚI FACI PRĂVĂLIE CU SCARĂ*, trei acte.

Teatrul Național din Cluj-Napoca. Scenografia: Mircea Matcaboji. Cu : Anișoara Potoroacă, Tănase Cazimir, Octavian Teuca, Viorica Cernucan, Silvia Ghelan, Octavian Lăluț, Melania Ursu, Stela Ciculescu, Florin Dumbravă, Ionel Banu, Ion Marian, Mircea Todiriță.

Piesa s-a mai jucat ulterior la Arad (1965—1966), Brașov, Pitești (1966—1967), Botoșani (1970—1971), Teatrul Național „I. L. Caragiale” din București (premieră, în martie 1971. Regia : Sanda Manu ; scenografia : Mihai Tofan. Cu : Eugenia Popovici, Ileana Stana Ionescu, Ilinca Tomoroveanu, Dem. Rădulescu, Rodica Po-

pesecu, Raluca Zamfirescu, Matei Alex-
andru, Petre Gheorghiu, George Paul
Avram, Constantin Stănescu), Timișoara
(1973—1974), Bîrlad și Sibiu — secția
germană (1977—1978).

„Acest «amurg al zeilor» mahalalei,
consumat ridicol și abominabil, fără nici
o undă de măreție și patetism, constituie
una din cele mai reprezentative și au-
tentice drame contemporane românești”
(Valeriu Răpeanu, „Scinteia”, 11 ianuarie
1974).

„...cea mai suculentă evocare a unei
specii umane frecvente, dar prea puțin
sau aproape deloc transplantate în litera-
tură, anume «chiaburimea urbană», un
tip de mică-burghezie vorace, abjectă,
apărut în drojdia de mizerie a mahala-
lelor. (...) E un câștig pentru literatura
românească a zilelor noastre că tocmai
Eugen Barbu a fost ispitit de magma
aceasta clocotitoare a suburbiei cîrcu-
mărești. Frescele barbiene vor dăinui cu
forță”. (Mircea Grigorescu, „Teatrul”,
3/1971).

„În evocarea acestei faune, E. B. este
deținătorul unei științe secrete, ce a îm-
bogățit mult proza noastră, a îmbogățit
și dramaturgia, și o va mai îmbogăți”
(Radu Popescu, „Cronici dramatice”,
București, Editura „Eminescu”, colecția
„Masca”, 1974, p. 69).

1968, 9 ianuarie — *SFÎNTUL*.

Teatrul de Comedie. Regia : Sanda
Manu. Cu : Mihai Fotino, Sanda Toma,
Constantin Băltărețu, Radu Cazan, Dem.
Savu, Mihai Pălădescu, Mircea E. Bala-
ban, Iarina Demian, Mircea Șeptilici,
Gh. Crișmaru, Tilda Radovici, Dorina
Done și Gheorghe Dinică.

„E. B. și-a scris piesa *Sfîntul* cam în
vremea cînd era unul din bunii umoriști
tineri ai publicațiilor vesele și n-avea
ceea ce se cheamă o experiență literară.
A refăcut-o după aproape un sfert de
veac, după ce străbătuse un amplu și
fructuos itinerar prin ținuturile prozei și
avusese un contact sumar cu cîteva scene
provinciale, prilejuit de o lucrare dra-
matică mai tîrzie. Aceste împrejurări au
înriurit vizibil bucata de față : o idee
scriitoricească generoasă despre nevoia
de mit care n-a mistuit numai sufletele
primitive, ci torturează uneori și conști-
ința omului modern”. (Valentin Silvestru,
„Contemporanul”, 26 ianuarie 1968).

„*Sfîntul*, ca și *Labirintul* sînt drame
abstracte, în sensul unei cît mai utile
favorizări a afirmării și dezvoltării libere
a ideilor”. (Radu Popescu, „România li-
beră”, 9 ianuarie 1968).

1971, 7 februarie — *GROAPA*, tragi-
comedie muzicală după romanul cu ace-
lași titlu de Eugen Barbu.

Teatrul satiric muzical „C. Tănase” din
București. Muzica : Radu Șerban ; regia :
Nicolae Dinescu ; scenografia : Puiu Ga-
nea ; coregrafia : Adriana Dumitrescu și

Sandru Feyer. Cu : Olga Bucătăru, Nicolae
Dinică, Ion Dichiseanu, Al. Arșinel,
Al. Lulescu, Nicu Constantin, Cornelia
Teodosiu, Luigi Ionescu și alții. În spec-
tacol : Fărîmiță Lambru.

„Acum paisprezece ani, *Groapa* lansa
pe cel mai controversat scriitor român de
după război. Romanul, apărut ca o sfi-
dare a dogmelor literare ale zilei, ...avea
să fie, într-un sfîrșit, acceptat drept o
capodoperă chiar și de către puritanismul
manualelor școlare. Scriitorul însă a ră-
mas predestinat controverselor, astfel în-
cît aproape fiecare nouă operă a sa îi
reamintește, la apariție, că e autorul
Groapei (...). Adaptarea romanului cele-
bru la rigorile scenei, sub semnul tragi-
comediei, e ea însăși un fapt de cultură”.
(Dinu Săraru, „Al treilea gong”, Bucu-
rești, Editura „Eminescu”, colecția „Mas-
ca”, 1973, p. 111—119).

Piesa s-a mai jucat în stagiunea 1975—
76 la Teatrul Dramatic din Galați (regia,
Ariana Kunner-Stoica).

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLI- CATE

● *Să nu-ți faci prăvălie cu scară*, „Tea-
trul”, 10/1962.

● *Labirintul*, „Luceafărul”, 20 iulie
1967.

● *Teatru*, București, E.P.L., 1968.

Cuprinde : *Sfîntul*, comedie în trei acte,
Să nu-ți faci prăvălie cu scară, trei acte,
Labirintul, piesă în două părți, *Groapa*,
scenariu după romanul cu același nume.

● *Să nu-ți faci prăvălie cu scară*, pie-
să în trei acte, București, Editura „Emi-
nescu”, colecția „Rampa”, 1975.

IV. OPINII CRITICE (SELECTIV)

În periodice :

Dinu Săraru, „Scinteia”, 4669/1960 ;
Ilie Purcaru, „Luceafărul”, 30 martie
1962 ; Al. Căprariu, „Gazeta literară”,
24 ianuarie 1963 ; Olimpia Eftimiu, „Con-
temporanul”, 25 ianuarie 1963 ; Dinu Să-
raru, „Scinteia tineretului”, 27 ianuarie
1963 ; Ion Manițiu, „Tribuna”, 31 ianu-
arie 1963 ; Virgil Ardeleanu, „Steaua”,
2/1963 ; Mira Iosif, „Teatrul”, 4/1963 ; Dan
Alecsandrescu, Caiet-program, Teatrul de
Stat din Arad, 1965 ; D. Chirilă, „Fami-
lia”, 6/1966 ; Al. Cerna-Rădulescu, „Ar-
geș”, 2/1967 ; Manase Radnev, „Informa-
ția Bucureștiului”, 17 ianuarie 1968 ; Ilie
Rusu, „Teatrul”, 3/1968 ; Traian Șelmaru,
„Informația Bucureștiului”, 8 martie 1971 ;
V. Tănăsescu, „Scinteia tineretului”, 10 mar-
tie 1971 ; Radu Popescu, „România liberă”,
11 martie 1971 ; Gh. Băjenaru, „Steagul Ro-
șu”, 13 martie 1971 ; Al. Cornescu, „Magazi-
nul”, 13 martie 1971 ; Ileana Colomieț,
„Viața studentescă”, 17 martie 1971 ;
Aurel Bădescu, „Contemporanul”, 19 mar-

tie 1971; Aurel Baranga, „Informația Bucureștiului”, 20 martie 1971; N. Carandino, „Săptămîna culturală”, 26 martie 1971: „E. B. nu este numai romancierul pe care toată lumea îl cunoaște și îl apreciază. E. B. este și un autor de teatru ignorat și care, desigur, în mare măsură îl însuși se ignoră. *Să nu-ți faci prăvălie cu scară* aduce pe scenă, odată cu lumea specifică a lucrărilor sale epice, un relief dramatic și o atmosferă, demne de cele mai autentice tradiții ale «Teatrului Liber», de amintirea lui Henri Becque, a lui Jules Renard, ca și de textele nemuritoare ale rușilor... Personajele sînt vii, situațiile sînt rupte din realitatea timpului, replicile sînt firești, inevitabile, dar totul nu în serviciul unui teatru de copie fotografică, al unei reproduceri stereotipe de viață curentă. E. B. are, atît în concepție, cit și în dialog, sinteza veritabilului dramaturg”. Sanda Faur, „Flacăra”, 3 aprilie 1971; Natalia Stancu, „Scînteia”, 6 aprilie 1971; Sorin Titel, „România literară”, 15 aprilie 1971; Dinu Săraru, „Tribuna”, 22 aprilie 1971; Ion Cocora, „Tribuna”, 20 mai 1971; Traian Șelmaru, „Informația Bucureștiului”, 21 decembrie 1971; Radu Albala, „Teatrul”, 1 1972; George Sbârcea, „Steaua”, 2/1972; Antoaneta C. Iordache, „Orizont”, 41/1973; M. N. Rusu, „Viața studentescă”, octombrie 1973; D. Chirilă, „Familia”, 11 1973; Ion Cocora, „Tribuna”, 3/1974; George Eliade, „Vatra”, 1/1975; Teodor Pracsu, „Cronica”, 25 noiembrie 1977; V. Ducea, „Teatrul”, 5 1978; „Theater der Zeit” (R.D.G.), 12 1977.

În volum :

Dumitru Micu — Nicolae Manolescu, „Literatura română de azi”, București, Editura Tineretului, 1965, p. 291—292; Ion Manițiu, „Gong. Articole și eseuri”, București, E.P.L., 1968; Liviu Călin, „Portrete și opinii literare”, „Albatros”, 1972; Dinu Săraru, „Al treilea gong”, ed. cit.; N. Carandino, „Autori, piese, spectacole”, București, Editura „Cartea românească”, 1973, p. 420; Emil Manu, „E. B. interpretat de...”, București, Editura „Eminescu”, colecția „Biblioteca critică”, 1974; Eugen Simion, „Scriitori români de azi”, București, Editura „Cartea românească”, vol. 1, 1974, p. 569—570; Radu Popescu, „Cronici dramatice”, ed. cit.; Amza Săceanu, „Fața nevăzută a teatrului”, Editura „Eminescu”, colecția „Masca”, 1974, p. 199; Traian Șelmaru, „Premiera de aseară”, București, Editura „Eminescu”, Colecția „Masca”, 1975, p. 79—81: „Înainte de orice, Eugen Barbu se dovedește și în teatru un creator de tipuri și un meșter al dialogului. I-am simțit pe actori la largul lor, de la interpretii principali, pînă la cei cu roluri episodice. *Să nu-ți faci prăvălie cu scară* e o piesă de roluri. Interpretii au ce juca”. Virgil Brădăceanu, „Viziune și univers în noua dramaturgie românească”, București, Editura „Cartea românească”, 1977, p. 391—393; Marian Popa, „Dicționar de literatură română contemporană”, București, Editura „Albatros”, 1977, p. 57—62; Ștefan Oprea, „Martor al Thaliei”, Iași, Editura „Junimea”, 1979, p. 169.

(Continuare de la p. 77)

anumitor epoci istorice, care au dat și teatrului scopuri conforme cu interesele și idealurile sociale, morale, politice și estetice pe care le-au urmărit. Teatrul „de curte”, sau al Renașterii, sau cel romantic, au dispărut, odată cu timpul lor, iar ideile din care s-au alimentat sau pe care le-au prilejuit mai trăiesc, pentru că, din fericire pentru cunoaștere, ele trec nestingerite dintr-o epocă în alta,

sînt preluate pe diversele canale ale culturii și operează în continuare criterial, chiar dacă nu se mai justifică în practica teatrală. Anacronismul lor se ascunde în judecări ce par a fi „etern valabile”, mai cu seamă cele exprimate în stilul riguros al filosofilor. Între arta prezentului și unele idei păstrate în depozitele culturii intervin incompatibilități uneori derutante, iar cînd aceste idei activează ca poncife, blochează spiritul creator.